

UNIVERSITATEA „NICOLAE TITULESCU”
Facultatea de Drept

TEZĂ DE DOCTORAT

***PROTECȚIA PENALĂ A SISTEMULUI
FINANCIAR-BANCAR ÎMPOTRIVA
INFRAȚIUNII DE SPĂLARE A BANILOR***

CONDUCĂTOR ȘTIINȚIFIC:
Prof. univ. dr. VASILE DOBRINOIU

DOCTORAND:
Petre (Nițu) Silvia

BUCUREȘTI
2010

Motto:

Spălarea banilor este o infracțiune „tânără” în rândul faptelor de natură penală, ceea ce înseamnă că se bucură de o toleranță similară cu cea pe care o avem față de copiii. Îngăduința prea mare este însă foarte dăunătoare, statisticile demonstrând că spălarea banilor este un „copil” din ce în ce mai obraznic și „neînțeleș” pentru „corijarea” căruia statul este necesar să se implice mai mult.

Capitolul I

Spălarea banilor în dreptul intern, dreptul comparat și pe plan internațional

Secțiunea I. *Scurte incursiuni istorice și legislative referitoare la spălarea banilor*

În prezent, fenomenul spălării banilor afectează toate statele lumii, acesta amenințând transparența, stabilitatea și eficiența sistemelor financiare naționale și internaționale¹. Sistemele financiare naționale și internaționale sunt vulnerabile nu numai față de activitățile de camuflare a veniturilor obținute din activități infracționale, ci și față de activitățile prin care anumite persoane care sunt dispuse să riște orice, inclusiv viața, finanțează actele de terorism.

Amenințarea terorismului este una dintre cele mai întâlnite teme pe agenda internațională, atât din cauza faptului că actele teroriste sunt mai dese ca oricând în lume, cât și din cauza faptului că finanțarea actelor teroriste presupune capitaluri foarte mari (vorbindu-se despre sume de ordinul miliardelor de dolari). Aceste sume de bani provin aproape în totalitate din săvârșirea unor infracțiuni foarte grave, cum ar fi traficul de droguri, traficul de arme, traficul de persoane, lipsirea de libertate, contrabanda etc.

În prezența unui atare pericol, guvernele majorității statelor, precum și anumite organisme sau instituții europene și internaționale (OLAF, Comisia Europeană, grupul Egmont etc.) au declarat „război” persoanelor care săvârșesc fapte de spălare a banilor și a celor prin care se realizează finanțarea terorismului.

Expresia „spălarea banilor” a intrat în limbajul comun la începutul secolului trecut, însă aceasta rămâne și în prezent unul dintre conceptele juridice necorespunzător reglementate atât la nivelul dreptului național, cât și la cel al legislației internaționale.

Fără a nega preocupările recente pentru adoptarea unor norme menite să limiteze și controleze fenomenul spălării banilor, în contextul crizei financiare existente pe plan internațional, subliniem că, din păcate, găsirea unui cadru juridic ancorat în realitățile contemporane este un obiectiv principal care se găsește pe agenda factorilor de decizie politică, dar la capitolul „probleme grave nerezolvate” încă în mod satisfăcător.

Dificultățile în găsirea unor remedii eficiente împotriva faptelor de spălare a banilor decurg îndeosebi, așa cum se observă din cercetările întreprinse, din aceea că **faptele de spălare a banilor sunt aproape întotdeauna asociate cu infracționalitatea organizată**, având de multe ori ramificații transnaționale, astfel că lupta împotriva acestor fapte a devenit o temă importantă comună, cel puțin a statelor democratice, deoarece numai analiza globală a procesului de legalizare a banilor proveniți din săvârșirea de infracțiuni permite perceperea adecvată a fenomenului spălării banilor.

Grupurile infracționale organizate, prin modul lor de structurare, flexibilitatea și capacitatea deosebită de infiltrare a mediilor decizionale constituie unul dintre cele mai mari pericole care pândesc societatea contemporană, fiind practic o sfidare la adresa societății mondiale².

¹ A se vedea conținutul Raportul Oficiului Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor – 10 ani de activitate a Unității de Informații Financiare a României, www.onpcsb.ro.

² **P. Ciobanu**, Prevenirea și combaterea infracțiunii de spălare a banilor, Revista română de drept al afacerilor nr. 5/2003.

De altfel, în doctrină, se consideră că probabil cel mai important „segment al fenomenului infracțional” este crima organizată, deoarece „determină numeroase implicații în societatea civilă”¹. Crima organizată funcționează, în multe cazuri, după regulile unui management performant și folosește, de multe ori, ca paravan, instituții juridice onorabile (societăți comerciale, ONG-uri etc.).

„Inventarea” formei moderne a spălării banilor este atribuită gangsterului american **Al Capone**, care, în perioada anilor 1920-1930, a deschis în S.U.A. spălătorii (curățătorii chimice) prin intermediul cărora introducea în circuitul economic o parte din banii negrii, obținuți din activități infracționale, fiind creată aparența de legalitate a fondurilor obținute din săvârșirea de infracțiuni².

Este cunoscut faptul că în perioada interbelică, mai ales în perioada prohibiției (când era interzis comerțul cu alcool), mafia americană, în special cea de origine italiană, încasa sume foarte mari din contrabandă, trafic de persoane, jocuri de noroc sau taxe de protecție. Organizațiile infracționale din acea perioadă trăiau un oarecare paradox, deoarece, pentru a putea folosi fără probleme banii murdari, aveau nevoie să justifice proveniența acestora³.

De fapt, expresia „spălarea banilor” nu a fost creată de Al Capone sau alți infractori contemporani acestuia, ci acesta, împreună cu alți răufăcători din acea perioadă, a dezvoltat practic tehnicile și metodele spălării banilor, în contextul prohibiției și al crizei economice traversate de S.U.A între cele două războaie mondiale, perioadă în care clanurile mafioate au împânzit țara cu spălătorii (curățătorii chimice) de haine⁴.

Lanțurile de magazine ofereau, pe lângă serviciile obișnuite, și servicii de spălare a rufelor, astfel că gangsteri precum celebrul Al Capone și alții (de pildă, Bugsy Moran) au deschis spălătorii pentru „spălarea (albirea) banilor” murdari. Aceștia utilizau o schemă evazionistă foarte simplă, și anume: „amestecau” banii negrii, obținuți din săvârșirea de infracțiuni (care erau foarte mulți), cu cei realizați (adică veniturile obținute) din spălarea hainelor (foarte puțini, deoarece în contextul crizei populația nu avea bani), reușind astfel să introducă în circuitul legal sume exorbitante de bani murdari (de natură infracțională)⁵.

Prima folosire a sintagmei „spălarea banilor” a avut loc în anul 1973, de către ziarul The Guardian, în timpul scandalului „Watergate”, în care a fost implicat fostul președinte american Richard Nixon, care ulterior a demisionat în urma unor acuzații, printre care și cea de spălare de bani⁶. După acest moment, expresia „**money laundering**” a început să fie folosită pe scară din ce în ce mai largă, ajungând în prezent să fie utilizată la nivel global.

Practic, începând cu anii 1980, odată cu creșterea flagelului drogurilor din America de Nord și Europa de Vest, expresia „spălarea banilor” a intrat în atenția guvernanților acestor state, precum și a organizațiilor internaționale, care erau îngrijorate la rândul lor.

¹ Idem.

² **M. Mutu**, Spălarea banilor – aspecte juridico-penale, teză de doctorat, Chișinău, 2005, p. 9.

³ **C. Adochiței, I. Adochiței**, Spălarea banilor, RDP nr. 1/2003, p. 94.

⁴ http://en.wikipedia.org/wiki/Money_laundering.

⁵ Pentru alte detalii, a se vedea, spre exemplu: **M. Mutu**, op. cit., p. 19; **M. Hotca, M. Dobrinoiu**, Infracțiuni prevăzute în legi speciale, Ed. C.H. Beck, ed. a 2-a, București, 2010, p. 286 și urm.

⁶ Comitetul pentru Realegerea Președintelui (CRP) Richard Nixon a dispus virarea anumitor fonduri în Mexic, după care acestea s-au întors în Statele Unite ale Americii, fiind virate unei companii din Miami.

În această perioadă, de fapt, spălarea banilor a devenit realmente un fenomen la scară planetară, deoarece sistemul financiar-bancar putea să-l deservească non stop.

Deși incriminarea faptei de spălare a banilor, ca formă specială de faptă infracțională, distinctă de infracțiunea de tănuire sau de favorizarea infractorului, nu datează de mult timp în peisajul legislațiilor penale, atât la noi, cât și în majoritatea statelor lumii ea a fost identificată, din punct de vedere juridic, cu mai multe secole în urmă¹.

Dreptul românesc, fiind influențat direct de mutațiile legislative produse la nivel european, a preluat concepția continentală cu privire la infracțiunea de spălare a banilor. Avem în vedere în principal ultimele acte normative adoptate în dreptul european (de pildă, Directiva 2005/60/CE).

De altfel, în dreptul românesc, infracțiunea de spălare a banilor, sub această denumire, are o istorie normativă scurtă², deoarece prima reglementare a faptei de spălare a banilor a avut loc în anul 1999, prin adoptarea Legii nr. 21/1999, act normativ care după aproximativ 3 ani de existență a fost abrogat prin Legea nr. 656/2002 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor, precum și pentru instituirea unor măsuri de prevenire și combatere a finanțării actelor de terorism, actualmente în vigoare.

În perioada anterioară adoptării Legii nr. 21/1999, faptele de spălare a bunurilor provenite din săvârșirea infracțiunilor nu erau incriminate sub această denumire în legislația penală românească, dar acestea puteau fi încadrate în conținutul infracțiunilor de tănuire și de favorizare a infractorului prevăzute de Codul penal de la 1969.

Codul penal adoptat prin Legea nr. 301/2004 incrimina spălarea banilor în mod similar cu Legea nr. 656/2002 pentru prevenirea și combaterea spălării banilor, astfel că reproducem conținutul textului incriminator exclusiv printr-o notă de subsol³, cu atât mai mult cu cât acest Cod penal nu intrat niciodată în vigoare.

În ceea ce privește cuprinsul Legii nr. 656/2002, aceasta a adus modificări substanțiale definiției legale a infracțiunii de spălare a banilor existente în Legea nr. 21/1999.

Astfel, potrivit art. 23 din Legea nr. 656/2002, constituie **infracțiunea de spălare a banilor** și se pedepsește cu închisoare de la 3 la 12 ani:

¹ Formele infracționale evoluat recent ale spălării banilor sunt tănuirea bunurilor ce constituie produsul infracțiunii și favorizarea infractorului.

² A se vedea conținutul Raportul Oficiului Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor – 10 ani de activitate a Unității de Informații Financiare a României, www.onpcsb.ro.

³ Conform art. 268 din acest cod, situat în cadrul titlului II *Crime și delictes contra patrimoniului*: "(1) Se pedepsește cu închisoare strictă de la 3 la 12 ani:

a) schimbarea sau transferul de bunuri, cunoscând că provin din săvârșirea de infracțiuni, în scopul ascunderii sau disimulării originii ilicite a acestor bunuri sau în scopul de a ajuta persoana care a săvârșit infracțiunea din care provin bunurile să se sustragă de la urmărire, judecată sau executarea pedepsei;

b) ascunderea sau disimularea adevăratei naturi, a provenienței, situării, dispoziției, circulației sau proprietății bunurilor ori a drepturilor asupra acestora, cunoscând că bunurile provin din săvârșirea de infracțiuni;

c) dobândirea, deținerea sau folosirea de bunuri cunoscând că acestea provin din săvârșirea de infracțiuni.

(2) În sensul alin. (1), prin bunuri se înțelege bunurile corporale sau necorporale, mobile ori imobile, precum și actele juridice sau documentele care atestă un titlu ori un drept cu privire la acestea". Pentru analiza acestei infracțiuni, a se vedea **V. Dobrinoiu**, *Drept penal. Partea specială*, vol. I, Ed. Lumina Lex, București, 2004, p. 383-387.

a) schimbarea sau transferul de bunuri, cunoscând că provin din săvârșirea de infracțiuni, în scopul ascunderii sau al disimulării originii ilicite a acestor bunuri sau în scopul de a ajuta persoana care a săvârșit infracțiunea din care provin bunurile să se sustragă de la urmărire, judecată sau executarea pedepsei;

b) ascunderea sau disimularea adevăratei naturi a provenienței, a situării, a dispoziției, a circulației sau a proprietății bunurilor ori a drepturilor asupra acestora, cunoscând că bunurile provin din săvârșirea de infracțiuni;

c) dobândirea, deținerea sau folosirea de bunuri, cunoscând că acestea provin din săvârșirea de infracțiuni.

În afara diferențelor privitoare la conținutul obiectiv, în noua lege nu există o enumerare a infracțiunilor premisă a spălării banilor, cum exista în Legea nr. 21/1999, astfel că sfera de aplicare a acesteia, cel puțin teoretic, s-a extins comparativ cu legea anterioară.

În forma inițială, art. 23 din Legea nr. 656/2002 cuprindea un alineat (al doilea), care sancționa fapta de asociere pentru săvârșirea infracțiunii de spălare a banilor. Acest alineat a fost abrogat prin art. 34 din Legea nr. 39/2003¹.

În afară de modificarea legislativă menționată mai sus, Legea nr. 656/2002 a suferit mai multe modificări și completări succesive², dar cele mai importante sunt cele intervenite prin O.U.G. nr. 53/2008.

Secțiunea a II-a. ***Analiza principalelor acte normative internaționale care conțin dispoziții referitoare la prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de spălare a banilor***

Principalele izvoare formale europene în materia prevenirii, descoperirii și sancționării faptelor de spălare a banilor sunt:

- ✚ Convenția europeană din 8 noiembrie 1990 privind spălarea, descoperirea, sechestrarea și confiscarea produselor infracțiunii, încheiată la Strasbourg în 1990, ratificată de România prin Legea nr. 263/2002³;
- ✚ Directiva nr. 91/308/EEC referitoare la prevenirea utilizării sistemului financiar pentru spălarea banilor⁴;
- ✚ Directiva nr. 2001/97/CE de modificare a Directivei nr. 91/308/EEC⁵;
- ✚ Directiva 2005/60/CE privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor și finanțării terorismului⁶;
- ✚ Directiva 2006/70/EC privind stabilirea măsurilor de implementare a Directivei 2005/60/EC cu privire la definiția "persoanei expuse politic" și a criteriilor tehnice pentru procedurile de cunoaștere simplificată a clientelei, precum și,

¹ Legea nr. 39/2003 a fost publicată în M. Of. nr. 50 din 29 ianuarie 2003. Conform art. 34 din Legea nr. 39/2003: „Pe data intrării în vigoare a prezentei legi se abrogă dispozițiile art. 14 și ale art. 18 alin. (3) din Legea nr. 678/2001, cu modificările ulterioare, precum și ale *art. 23 alin. (2) din Legea nr. 656/2002* (s.n.) pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 904 din 12 decembrie 2002”.

² Este vorba despre Legea nr. 230/2005, O.U.G. nr. 135/2005, Legea nr. 36/2006, Legea nr. 405/2006 și Legea nr. 306/2007.

³ Publicată în M. Of. nr. 353 din 28 mai 2002.

⁴ Publicată în Jurnalul Oficial L 166 din 28.06.1991.

⁵ Publicată în Jurnalul Oficial L 344/76 din 28.12.2001.

⁶ Publicată în Jurnalul Oficial nr. L 309 din data de 25.11.2005.

pentru excepțiile cu privire la activitățile financiare întreprinse ocazional sau foarte limitate¹.

Secțiunea a III-a. **Prezentarea legislației unor state în materia sancționării faptelor de spălare a banilor**

În urma analizei reglementării spălării banilor în alte state, observăm că există anumite diferențe notabile. În anumite state (Italia, Franța etc.), în cazul infracțiunii de spălare a banilor se poate cumula pedeapsa închisorii cu pedeapsa amenzii, iar dacă spălarea banilor este comisă în mod obișnuit sau în bandă organizată pedeapsa prevăzută de lege este mult mai mare.

În Rusia și republica Moldova spălarea banilor este considerată mai gravă dacă valoarea bunurilor ce constituie obiectul material al infracțiunii este de „proporții mari”.

Ca un element de diferențiere, se impune să menționăm prevederea existentă în Codul penal spaniol, conform căreia dacă bunurile ce formează obiectul spălării banilor provin din traficul de droguri pedeapsa urmează a fi aplicată în jumătatea ei superioară.

În fine, mai facem precizarea că, în dreptul spaniol, sunt sancționate penal și faptele de spălare a banilor care îmbracă forma unei neglijențe grave.

Capitolul II

Analiza conținutului infracțiunii de spălare a banilor

Secțiunea I. **Concepții privind fenomenul spălării banilor**

Scopul spălării banilor îl constituie **mascarea** sau **ascunderea** faptelor infracționale din a căror săvârșire provin fondurile ilicite, urmând ca acestea, după ce li s-a creat o origine aparent licită, să fie folosite pentru derularea unor afaceri licite sau pentru finanțarea săvârșirii unor noi infracțiuni care să aducă alte fonduri pentru participanți².

În multe cazuri banii murdari după ce sunt „spălați” prin intermediul unor mijloace având această finalitate sunt din nou „murdăriți”, deoarece sunt folosiți pentru finanțarea săvârșirii anumitor infracțiuni. Se poate vorbi despre un cerc vicios al fenomenului spălării banilor sau despre efectul bulgărelui de zăpadă care prin rostogolire acoperă zăpada din straturile incipiente, crescând în continuu.

Atât la nivelul reglementării, cât și la cel al teoriei în materie, opiniile privind definirea și domeniul de cuprindere al spălării banilor sunt neunitare.

Referitor la natura infracțiunii de spălare a banilor, în doctrina de specialitate s-au făcut anumite precizări pertinente, cum ar fi: spălarea banilor reprezintă procesul de convertire a banilor „murdari”, adică a profitului obținut de pe urma infracțiunilor în bani „curați”; spălarea banilor constă în eliminarea sau deghizarea existenței ilegale a bunului, sursa ilegală, titlul de proprietate și utilizarea profitului de pe urma activității

¹ Publicată în Jurnalul Oficial nr. L 214, din data de 04.08.2006.

² **M. Hotca, M. Dobrinou**, op. cit., p. 286 și urm.

infracționale, proces prin care acest profit apare ca provenind dintr-o sursă legală; convertirea (transformarea) și transferarea unei proprietăți se referă la fapte ce se comit, de obicei, de către cel care posedă acea proprietate și care dorește să-i ascundă sau să mascheze originea ilegală a acesteia; modalitatea tănuirii sau deghizării naturii, originii, amplasării etc. este efectuată de angajați ai unor instituții financiar-bancare, agenți, comercianți s.a.¹.

În una dintre primele definiții date fenomenului spălării banilor, în doctrina noastră, se consideră că acesta constă în „transformarea sau transferarea cu intenție a bunurilor de orice fel, materiale sau nemateriale, mobile sau imobile, tangibile sau intangibile, a valorilor și sumelor de bani, indiferent de forma lor de evidență, cunoscând că acestea sunt rezultate din săvârșirea sau participarea la comiterea uneia din infracțiunile de contrabandă, evaziune fiscală, trafic de stupefiante, prostituție, proxenetism, trafic de valută falsă, furturi la comandă, luare de mită, trafic de influență, șantaj, bancrută frauduloasă, înșelăciune, gestiune frauduloasă, în scopul de a ascunde originea ilegală a acestora”².

În ceea ce privește fazele (etapele) spălării banilor, există trei concepții principale, și anume:

- spălarea banilor în două faze;
- spălarea banilor în trei faze;
- spălarea banilor în patru faze.

Cea mai întâlnită este cea promovată de Grupul de acțiune financiară (GAFI), care în unul dintre primele sale rapoarte, denumit „Lupta contra spălării capitalurilor” (februarie 1990), arată că procesul de spălare se desfășoară în trei etape fundamentale, respectiv: **plasarea, stratificarea și integrarea**³.

Secțiunea a II-a. ***Analiza condițiilor preexistente ale infracțiunii de spălare a banilor***

§1. Obiectul infracțiunii

1.1. Obiectul juridic

În doctrină, de regulă, se consideră că obiectul juridic special (specific) al infracțiunii de spălare a banilor este complex (plural)⁴. Astfel, se arată că obiectul juridic specific al spălării de bani cuprinde două categorii de relații sociale: **relațiile sociale privitoare**

¹ **M. David**, Economia subterană și spălarea banilor – studiu criminologic, Teză de doctorat, Chișinău, 2007, p. 40, www.cnaa.acad.md.

² **C. Voicu**, Bani murdari și crima organizată, Ed. Artprint, București, 1995.

³ **M. Mutu**, Spălarea banilor – aspecte juridico-penale, teză de doctorat, Chișinău, 2005, p. 76. Pentru obiectivele acestui grup, a se vedea www.fatf-gafi.org.

⁴ A se vedea, de pildă, **M.A. Hotca, M. Dobrinoiu**, op. cit., p. 303. Sunt și autori care definesc infracțiunea de spălare a banilor numai prin referire la un singur grup (fascicul) de relații sociale. Spre exemplu, **P. Ciobanu** definește obiectul infracțiunii de spălare a banilor ca fiind constituit din „relațiile sociale care protejează instituțiile economice, financiare, bancare și celelalte subiecte nominalizate în art. 8 din lege (Legea nr. 656/2002 – s.n.), împotriva folosirii acestora în scopul spălării banilor” (op. cit.).

la **înfăptuirea justiției** și cele patrimoniale¹, referitoare la circulația juridică licită a bunurilor, considerându-se că infracțiunea de spălare a banilor afectează nu numai circuitul juridic legal al bunurilor, ci și înfăptuirea justiției, deoarece îngreunează activitatea de restabilire a ordinii de drept încălcate².

În ceea ce ne privește, apreciem că această infracțiune are ca obiect juridic, în principal, **relațiile sociale referitoare la înfăptuirea justiției**, care sunt lezate sau periclitare prin operațiunile juridice de orice fel, efectuate în scopul împiedicării identificării originii ilicite, a situării, a circulației, a titularului real al dreptului de proprietate ori a existenței altor drepturi cu privire la un bun, de către o persoană, iar în subsidiar obiectul juridic cuprinde și relațiile patrimoniale, referitoare la circulația juridică licită a bunurilor.

Alături de relațiile sociale privitoare la înfăptuirea justiției, credem că, în subsidiar, sunt vătămate sau periclitare și **relațiile sociale privind circulația juridică legală a bunurilor**, întrucât circuitul economic este, fără îndoială, afectat prin derularea unor operațiuni nelegale, putându-se spune că, din acest punct de vedere, infracțiunea de spălare a banilor este o **infracțiune din domeniul afacerilor**³, deoarece vatămă sau periclitează relațiile sociale ce se nasc și dezvoltă în legătură cu derularea activităților economice, fiind, practic, de neconceput ca fenomenul spălării banilor să nu afecteze în sens negativ, evident, lumea afacerilor.

1.2. Obiectul material

Spălarea de bani este o infracțiune care are obiect material, deoarece operațiunile juridice specifice privesc în principal bunuri corporale (de pildă, apartamente, titluri de valoare, bani în numerar etc.)⁴.

Obiectul material al infracțiunii de spălare a banilor îl constituie **bunurile corporale** asupra cărora se exercită elementul material al infracțiunii și care, la rândul lor, au proveniență de natură infracțională⁵. Potrivit art. 2 din Legea nr. 656/2002, prin **bunurile care fac obiectul infracțiunii de spălării banilor** se înțelege bunurile corporale sau necorporale, mobile ori imobile, precum și actele juridice sau documentele care atestă un titlu ori un drept cu privire la acestea.

În doctrină s-a discutat dacă pot forma obiect material al infracțiunii de spălare a banilor bunurile care nu se află în circuitul în circuitul juridic civil, cum sunt cele din domeniul public (spre exemplu, bunurile care fac parte din patrimoniul național). Răspunsul este afirmativ, deoarece legea nu distinge în niciun fel⁶. Or, *ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus*.

§2. Subiecții infracțiunii

¹ Pentru acest punct de vedere, a se vedea și **I. Gârbuleț**, Infracțiuni de corupție, Ed. Universul Juridic, București, 2010, p. 383.

² Idem, p. 313. Aceeași autori adaugă și faptul că „dintr-un alt punct de vedere, se poate spune că faptele de spălare a banilor vatămă sau periclitează relațiile sociale referitoare la lupta contra crimei organizate”.

³ **M.A. Hotca, M. Dobrinoiu**, Elemente de drept penal al afacerilor, Ed. C.H. Beck, București, 2008, p. 24 și urm.

⁴ **I. Lascu**, op. cit., p. 14.

⁵ **P. Ciobanu**, op. cit., p. 9.

⁶ **M.A. Hotca, M. Dobrinoiu**, op. cit. p. 306.

2.1. Subiectul activ

Pentru a dobândi calitatea de subiect activ al infracțiunii de spălare a banilor, o persoană fizică trebuie să îndeplinească toate condițiile generale pentru reținerea unei atare calități, și anume vârsta minimă, responsabilitatea și libertatea de voință și acțiune.

Făptuitorul persoană fizică trebuie să fi împlinit la data săvârșirii faptei vârsta de 14 ani și să aibă discernământ. Responsabilitatea este starea unei persoane de a avea reprezentarea conduitei sale și a urmărilor acesteia, orientându-și în mod voit energia sa fizică în raport cu această conduită. Libertatea de voință și acțiune este aptitudinea omului de a lua liber decizia infracțională și de săvârșire neconstrânsă a faptei.

Menționăm faptul că, în doctrină și practica judiciară există două opinii în ceea ce privește chestiunea dacă autorul sau alt participant la infracțiunea principală (*delictum principale* – din care provin banii murdari) poate fi sau nu subiect activ al infracțiunii de spălare a banilor (*delictum subsequens*)¹.

Cu privire la această problemă de drept, în doctrină se consideră că autorul sau ceilalți participanți la infracțiunea principală (*delictum principale* – din care provine bunul albit) nu pot fi subiecți activi al infracțiunii de spălare a banilor (*delictum subsequens*), deoarece ei au devenit deținători ai bunurilor ce formează obiectul material al spălării banilor prin comiterea faptei principale². De asemenea, s-a argumentat că ar fi încălcat principiul *non bis in idem*, principiu conform căruia o persoană poate fi trasă la răspundere penală pentru aceeași faptă numai o singură dată.

Legea penală americană (S.U.A.) nu sancționează persoana care a comis fapta principală (§1957) și, conform unei părți a literaturii de specialitate, nici legea germană nu incriminează fapta participantului la infracțiunea principală, cu excepția complicelui, care poate fi sancționat dacă pentru fapta primară este sancționat mai aspru³.

În practica judiciară din țara noastră se regăsește, în principal, punctul de vedere conform căruia autorul sau alt participant la infracțiunea din care provin bunurile spălate poate fi subiect activ al infracțiunii de spălare a banilor.

În fine, precizăm că **în cazul infracțiunii conexe spălării banilor**, prevăzută de art. 24 din Legea nr. 656/2002, subiectul activ al infracțiunii este calificat, deoarece trebuie să facă parte din categoria persoanelor care au obligațiile prevăzute de art. 18 din Legea nr. 656/2002. Practic este vorba fie de personalul Oficiului Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor, fie de persoanele prevăzute în art. 8 din Legea nr. 656/2002.

Pot fi subiecți activi ai infracțiunii de spălare a banilor și **persoanele care exercită profesii liberale**, inclusiv avocații, dacă este vorba despre informații obținute fără legătură cu derularea unei proceduri judiciare. În acest sens a decis Curtea de Justiție a Comunităților Europene, dispunând că: „Obligațiile de informare și de cooperare cu autoritățile responsabile de combaterea spălării banilor prevăzute la articolul 6 alineatul (1) din Directiva 91/308/CEE a Consiliului din 10 iunie 1991 privind prevenirea folosirii sistemului financiar în scopul spălării banilor, așa cum a fost modificată prin Directiva

¹ A se vedea, de pildă: **M. Mutu**, op. cit., p. 117; **D Ciuncan, A. Niculiță**, Subiectul activ al infracțiunii de spălare a banilor, R.D.P. nr. 2/2006, p. 107-108; **P. Munteanu**, op. cit., p. 44. A se vedea și nota prof. **G. Antoniu la D Ciuncan, A. Niculiță**, op. cit., p. 108.

² Această concepție se găsește și în legislația Principatului Liechtenstein unde se consideră că bunurile pot fi spălate numai de către o persoană care nu a participat la infracțiunea premisă.

M. Mutu, op. cit. 33.

2001/97/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 4 decembrie 2001, și impuse avocaților de articolul 2a punctul 5 din această directivă, ținând cont de articolul 6 alineatul (3) al doilea paragraf din aceasta, nu încalcă dreptul la un proces echitabil, astfel cum acesta este garantat de articolul 6 din CEDO și de articolul 6 alineatul (2) din Tratatul UE¹.

În ceea ce privește **persoana juridică** și aceasta poate avea calitatea de subiect activ al infracțiunii prevăzute de art. 23 din Legea nr. 656/2002 dacă sunt îndeplinite condițiile privind răspunderea penală a acesteia (art. 19¹ C.pen.)². Prin decizia Curții de Justiție a Comunității Europene din 2 octombrie 1991, această instanță recunoaște, indirect, principiul răspunderii penale a persoanelor juridice³.

¹ Decizia C-305/05, 2007, în cauza *Ordre des barreaux francophones et germanophone s.a.*, în JO C 199 25.08.2007. Deși, prin acțiunea principală, reclamantii și intervenienții au ridicat problema validității legislației naționale de transpunere a Directivei 91/308 în raport cu mai multe norme de rang superior, totuși, prin întrebarea sa, instanța de trimitere a considerat necesar să solicite Curții numai controlul validității directivei în lumina dreptului la un proces echitabil garantat prin articolul 6 din CEDO și prin articolul 6 alineatul (2) UE. Potrivit jurisprudenței Curții, procedura stabilită la articolul 234 CE este întemeiată pe o separare clară a competențelor între instanțele naționale și Curte, astfel încât numai instanța națională care judecă litigiul și care trebuie să își asume responsabilitatea pentru hotărârea judecătorească ce va fi pronunțată poate să aprecieze, luând în considerare particularitățile cauzei, atât necesitatea pronunțării unei hotărâri preliminare pentru a fi în măsură să pronunțe propria hotărâre, cât și pertinenta întrebărilor pe care le adresează Curții (a se vedea hotărârea din 4 decembrie 2003, EVN și Wienstrom, C-448/01, Rec., p. I-14527, punctul 74, și hotărârea din 12 aprilie 2005, Keller, C-145/03, Rec., p. I-2529, punctul 33).

² Răspunderea penală a persoanei juridice este, de altfel, menționată și în Convenția de la Varșovia. Potrivit art. 10 din această Convenție: „1. Fiecare parte va adopta măsurile legislative și alte măsuri necesare pentru a se asigura că persoanele juridice pot fi trase la răspundere pentru infracțiunile de spălare de bani, stabilite în conformitate cu prezenta convenție, comise în interesul lor de orice persoană fizică ce acționează fie în nume propriu, fie ca parte a unui organ al persoanei juridice, care deține o funcție de conducere în cadrul persoanei juridice, în baza:

a) unei împuterniciri de reprezentare a persoanei juridice;
b) unei atribuții de a lua decizii în numele persoanei juridice;
c) unei atribuții de a exercita un control în cadrul persoanei juridice respective, precum și în cazul implicării unei astfel de persoane fizice în calitate de complice sau instigator la infracțiunile menționate mai sus.

2. În afară de cazurile prevăzute la parag. 1, fiecare parte va lua măsurile necesare pentru a se asigura că o persoană juridică poate fi trasă la răspundere în cazul în care lipsa de supraveghere și control de către o persoană fizică prevăzută în parag. 1 a făcut posibilă comiterea faptelor penale, menționate la parag. 1, în avantajul persoanei juridice respective, de către o persoană fizică subordonată persoanei juridice respective.

3. Răspunderea unei persoane juridice în conformitate cu prezentul articol nu va exclude procedurile judiciare penale împotriva persoanelor fizice care sunt autori, instigatori sau complici la comiterea faptelor penale menționate în parag. 1.

4. Fiecare parte se va asigura că persoanele juridice răspunzătoare conform prezentului articol vor face obiectul unor sancțiuni penale sau de altă natură, efective, proporționale și descurajatoare, inclusiv sancțiuni pecuniare.

³ Pentru o tratare a răspunderii penale a persoanei juridice, a se vedea, **Fl. Streteanu, R. Chiriță**, Răspunderea penală a persoanei juridice, Ed. C.H. Beck, București, 2007; **G. Antoniu, C. Mitrache, A. Filipaș, R.M. Stănoiu, I. Ionescu, I. Molnar, N. Iliescu, V. Pașca, M. Basarab**, Noul Cod penal, Ed. C.H. Beck, București, 2006; **C. Cășuneanu**, Răspunderea penală a persoanei juridice, Ed. Hamangiu, București, 2007.

Conform art. 19¹ C. pen., persoanele juridice, cu excepția statului, a autorităților publice și a instituțiilor publice care desfășoară o activitate ce nu poate face obiectul domeniului privat, răspund penal pentru infracțiunile săvârșite în realizarea obiectului de activitate sau în interesul ori în numele persoanei juridice, dacă fapta a fost săvârșită cu forma de vinovăție prevăzută de legea penală. Răspunderea penală a persoanei juridice nu exclude răspunderea penală a persoanei fizice care a contribuit, în orice mod, la săvârșirea aceleiași infracțiuni.

Prin realizarea obiectului de activitate înțelegem că un reprezentant al persoanei juridice a comis o infracțiune cu prilejul transpunerii în practică a activităților pe care, potrivit legii sau actelor constitutive, persoana juridică le poate desfășura. Se poate spune că o infracțiune este comisă în interesul persoanei juridice în situația în care folosul obținut prin infracțiune revine, în totul sau în parte, persoanei juridice în discuție. O infracțiune va fi săvârșită în numele persoanei juridice dacă persoana fizică care comite fapta acționează în calitate de reprezentant legal sau convențional al persoanei juridice.

Dacă fapta este comisă de alte persoane decât organele persoanei juridice, pentru existența infracțiunii este necesar ca acestea să fi știut sau să fi trebuit să știe despre activitatea prepusului sau reprezentantului său. În caz contrar, este exclusă răspunderea penală a persoanei juridice dacă infracțiunea este comisă pe neașteptate de către un simplu prepus al persoanei juridice.

Și noul Cod penal prevede răspunderea penală a persoanei juridice, dar există unele diferențe față de reglementarea din actualul Cod penal. Astfel, conform art. 135 din noul Cod penal, persoana juridică, cu excepția statului și a autorităților publice, răspunde penal pentru infracțiunile săvârșite în realizarea obiectului de activitate sau în interesul ori în numele persoanei juridice.

Instituțiile publice nu răspund penal pentru infracțiunile săvârșite în exercitarea unei activități ce nu poate face obiectul domeniului privat. Răspunderea penală a persoanei juridice nu exclude răspunderea penală a persoanei fizice care a contribuit la săvârșirea aceleiași fapte.

2.2. Subiectul pasiv

Subiectul pasiv principal al infracțiunii de spălare a banilor este **statul**, deoarece titularul valorii sociale ocrotite în principal (înfăptuirea justiției) este acesta. Statul este cel care organizează activitatea de aplicare și respectare a prevederilor legale referitoare la asigurarea corespunzătoare a circulației juridice a bunurilor¹.

Având în vedere existența și a unui al doilea obiect juridic (relațiile sociale privind protecția derulării licite a circuitului juridic al bunurilor), infracțiunea poate avea și un **subiect pasiv secundar** (adiacent), în cazul în care este vătămată sau periclitată o valoare socială aparținând unui particular persoană fizică sau juridică. Se observă, deci, că subiectul pasiv secundar variază în funcție de felul infracțiunii principale.

§3. Situația premisă

Infracțiunea de spălare a banilor presupune preexistența săvârșirii altei infracțiuni, respectiv a infracțiunii din care provine bunul ce constituie obiectul spălării banilor,

¹ *H. Diaconescu*, op. cit., p. 452.

infracțiune care constituie așa-numita situație premisă a infracțiunii¹. Această infracțiune este denumită **infracțiune principală** (primară, premisă, predicat etc.).

În practica judiciară s-a reținut că „această infracțiune presupune ca situație premisă existența unui bun provenind din săvârșirea unei infracțiuni, neavând relevanță cine a comis infracțiunea”².

În accepțiunea legii, infracțiunea de spălare de bani constituie o **infracțiune mijloc**, prin care făptuitorul urmărește ajutarea unei persoane, care a comis o infracțiune din care au rezultat bunuri, să ascundă proveniența ilicită a acestora, și, practic, să sustragă de la urmărire, judecată sau de la executarea pedepsei, elementul material al infracțiunii având drept scop ascunderea sau disimularea originii ilicite a bunurilor.

Secțiunea a III-a. ***Latura obiectivă a infracțiunii de spălare a banilor***

§1. Elementul material

A. Schimbarea sau transferul de bunuri, cunoscând că provin din săvârșirea de infracțiuni, în scopul ascunderii sau al disimulării originii ilicite a acestor bunuri sau în scopul de a ajuta persoana care a săvârșit infracțiunea din care provin bunurile să se sustragă de la urmărire, judecată sau executarea pedepsei

Prima variantă a infracțiunii de spălare a banilor se poate realiza în două modalități normative alternative³. Este vorba despre acțiunea de schimbare de bunuri despre acțiunea de transfer de bunuri.

Acțiunea de schimbare de bunuri este o operațiune juridică prin care are loc înlocuirea unui bun provenit din săvârșirea unei infracțiuni cu alt bun de proveniență licită⁴. De pildă, cedarea unui autoturism furat în schimbul unui teren. De asemenea intră în conținutul primei modalități infracționale, schimbul valutar (când se schimbă două sume de bani)⁵. De pildă, se schimbă o sumă de bani din moneda Euro în dolari USA.

În doctrină, se consideră că acțiunea de schimbare a bunului include și modificarea înfățișării aspectului sau a altor elemente ale acestuia, prin diverse modalități. Spre exemplu, schimbarea seriei și numărului de înmatriculare a unui autoturism⁶.

Acțiunea de transfer este o operațiune juridică prin care se transmit drepturi de natură patrimonială referitoare la un bun dobândit din săvârșirea unei infracțiuni⁷. Prin acțiunea de transfer se pot efectua și simple remiteri materiale ale unor bunuri, fără ca

¹ A se vedea: **M.A. Hotca, M. Dobrinoiu**, op. cit., p. 324; Pentru soluții jurisprudențiale, a se vedea, spre exemplu, I.C.C.J., s. pen., dec. nr. 622/2005, în **N. Cristuș**, Evaziunea fiscală și spălarea banilor, Ed. Hamangiu, București, 2007, p. 205.

² ICCJ, s. pen., dec. nr. 1562/2009, www.scj.ro.

³ **M. Hotca, M. Dobrinoiu**, op. cit., p. 314.

⁴ Idem.

⁵ **I. Gârbuleț**, op. cit., p. 383.

⁶ **C. Voicu, Al. Boroș, Fl. Sandu, I. Molnar, M. Gorunescu, S. Corlățeanu**, p. 286.

⁷ **I. Gârbuleț**, op. cit., p. 383.

remiterea să fie însoțită de transmiterea vreunui drept referitor la bunurile în cauză¹. Spre exemplu, vinderea sau donarea unor obiecte de artă furate.

În literatura de specialitate se apreciază că în noțiunea de transfer intră și transferul de bani dintr-un cont în altul, în cadrul aceleiași bănci, sau de la o bancă la altă bancă².

Dintre formele transferului de valori, în doctrină sunt menționate mai multe categorii de operațiuni, cum ar fi³: deplasarea capitalului dintr-o țară în alta, cu aparența folosirii în vederea încheierii unei tranzacții comerciale; deplasări de fonduri bănești, cu aparență de plăți pentru operațiuni legale (de pildă, cumpărarea de obligațiuni); deplasări de bani dintr-o țară în alta, legate de efectuarea unor tranzacții bursiere de natură speculativă; plăți fictive prin intermediul cardului; plăți prin sisteme bancare de transfer la distanță a banilor (Western Union, MoneyGram etc.) s.a.;

B. Ascunderea sau disimularea adevăratei naturi a provenienței, a situării, a dispoziției, a circulației sau a proprietății bunurilor ori a drepturilor asupra acestora, cunoscând că bunurile provin din săvârșirea de infracțiuni

Acțiunea de ascundere sau disimulare a naturii reale infracționale a bunului, a situării, a dispoziției, a circulației sau a proprietății bunurilor ori a drepturilor asupra acestora constă în camuflarea provenienței sau situației sale juridice, prin operațiuni complexe juridice, economice, financiare sau prin alte activități prin care se poate realiza mascarea originii infracționale a bunurilor obținute nelegal⁴.

Disimularea sau ascunderea situării unui bun privește mascarea faptului localizării lui efective⁵. De pildă, bunul figurează că se află într-un anumit depozit, dar în realitate acesta se află în exploatare pe un șantier.

C. Dobândirea, deținerea sau folosirea de bunuri, cunoscând că acestea provin din săvârșirea de infracțiuni

Acțiunea de dobândire a unui bun provenit din săvârșirea unei infracțiuni constă în operațiunea prin care o persoană obține bunul în discuție, aflându-se în cunoștință de cauză, adică are știință de originea infracțională a bunului⁶. De exemplu, subiectul activ știe că bunul pe care l-a dobândit provine din săvârșirea de infracțiuni de trafic de droguri⁷.

Dobândirea poate privi oricare dintre atributele dreptului de proprietate, inclusiv nuda proprietate⁸.

Acțiunea de deținere a unui bun de natură infracțională constă în stăpânirea unui bun care provine din săvârșirea unei fapte ce constituie infracțiune⁹. Deținerea este o

¹ C. Voicu, Al. Boroj, Fl. Sandu, I. Molnar, M. Gorunescu, S. Corlățeanu, p. 287.

² Idem.

³ Ibidem.

⁴ Idem.

⁵ I. Gârbuleț, op. cit., p. 384.

⁶ I. Gârbuleț, op. cit., p. 385.

⁷ Art. 2 sau 3 din Legea nr. 143/2000.

⁸ I. Gârbuleț, op. cit., p. 385.

⁹ H. Diaconescu, Infracțiunile de corupție și cele asimilate sau în legătură cu acestea, Ed. All Beck, București, p. 312.

activitate care are o anumită durată, ceea ce înseamnă că sunt excluse „deținerile” instantanee.

Acțiunea de folosire a unui bun provenit din săvârșirea unei infracțiuni este o activitate prin care se obțin avantaje de pe urma uzului acestuia¹. Avantajele pot fi atât materiale (evaluabile în bani), cât și de natură spirituală.

Raliindu-ne opiniei exprimate deja în doctrină, considerăm și noi că, *de lege ferenda*, ar trebui stipulate în lege infracțiunile care pot constitui premise ale spălării banilor sau plafonul valoric minim².

§2. Urmarea imediată

Urmarea imediată a infracțiunii de spălare a banilor, în ceea ce privește obiectul juridic principal, constă într-o **stare de pericol** pentru activitatea de înfăptuire a justiției, astfel că această infracțiune poate fi încadrată în categoria infracțiunilor de pericol³. Spălarea banilor determină trecerea bunului ce provine dintr-o faptă prevăzută de legea penală în altă sferă patrimonială pentru a se crea o aparență de legalitate⁴.

§3. Legătura de cauzalitate

Legătura (denumită și raportul) de cauzalitate este cel de-al treilea element obligatoriu al laturii obiective, aceasta nefiind altceva decât liantul (relația de tipul cauză-efect) ce trebuie să existe între elementul material (acțiunea interzisă) și urmarea imediată (starea de pericol sau vătămarea efectivă).

Secțiunea IV. *Latura subiectivă a infracțiunii de spălare a banilor*

În literatura de specialitate, se poartă însă discuții în ceea ce privește modalitățile intenției, respectiv dacă spălarea banilor poate fi săvârșită atât cu intenție directă, cât și cu intenție indirectă, după caz⁵.

În ceea ce ne privește, având în vedere redactarea normei de incriminare, pentru stabilirea modalităților vinovăției, apreciem că acestea trebuie examinate în mod individual, deoarece fiecare dintre variantele infracționale presupune alte aspecte de natură subiectivă.

În cazul variantelor infracționale prevăzute în art. 23 alin. (1) lit. a) și b), analizând conținutul legal al infracțiunii, constatăm că latura subiectivă trebuie să îmbrace, de regulă, **modalitatea intenției directe**, deoarece atât varianta referitoare la

¹ Idem, p. 312. A se vedea și **I. Gârbuleț**, op. cit., p. 385.

² **M.A. Hotca, M. Dobrinoiu**, Infracțiuni prevăzute în legi speciale, Ed. C.H. Beck, București, 2008, p. 325 și urm.

³ A se vedea: **M.A. Hotca, M. Dobrinoiu**, op. cit., p. 326; **P. Ciobanu**, Prevenirea și combaterea infracțiunii de spălarea banilor, Partea a II-a, Revista Română de Drept al Afacerilor nr. 6/2003, p. 8.

⁴ **V. Dobrinoiu**, Drept penal. Partea specială, Ed. Lumina Lex, București, 2004, p. 386.

⁵ Se arată că, după modul de formulare a textului incriminator, cel puțin în cazul primelor două variante infracționale (art. 23 alin. (1) lit. a și lit. b), intenția nu poate fi decât directă (**M. Hotca, M. Dobrinoiu**, op. cit., p. 317).

schimbarea sau transferul de bunuri, cât și cea privind ascunderea naturii provenienței acestora trebuie săvârșite cu intenție directă¹.

Secțiunea V. **Forme, variante, sancțiuni și aspecte procesuale**

Fiind o infracțiune intenționată, spălarea banilor permite atât tentativa, cât și actele de pregătire, dar numai tentativa este incriminată.

Actele de pregătire, deși sunt posibile, nu sunt sancționate, fiind lăsate în afara incriminării de către legiuitor². *De lege ferenda*, considerăm că actele preparatorii ar trebui să fie incriminate și în cazul infracțiunii de spălare a banilor, deoarece ele sunt, de regulă, deosebit de periculoase, practic, de multe ori, în funcție de modul cum este pregătită săvârșirea infracțiunii de spălare a banilor, depinzând și „succesul” acesteia. Ca tehnică de sancționare, propunem asimilarea actelor preparatorii cu tentativa, în norma de incriminare precizându-se că „*Sunt asimilate cu tentativa și procurarea sau adaptarea mijloacelor ori a instrumentelor, precum și luarea de măsuri în vederea săvârșirii faptelor de spălare a banilor*”.

Tentativa la infracțiunea examinată constă în punerea în executare a intenției de a realiza una dintre modalitățile infracțiunii de spălare a banilor, executare care este întreruptă, iar rezultatul nu se produce din diverse cauze³.

În cazul infracțiunii de spălare a banilor, tentativa este posibilă numai în modalitatea imperfectă, adică a întreruperii executării elementului material, deoarece rezultatul (starea de pericol) se produce instantaneu cu realizarea elementului material al infracțiunii⁴.

Față de această particularitate a infracțiunii analizate, considerăm că dintre cele două cauze de nepedepsire prevăzute de art. 22 C. pen. – desistarea și împiedicarea producerii rezultatului – în cazul spălării banilor poate fi incidentă numai desistarea, deoarece împiedicarea producerii rezultatului este posibilă numai în ceea ce privește infracțiunile de rezultat.

Referitor la **consumarea** infracțiunii, precizăm că aceasta are loc în momentul în care a fost executat integral elementul material al faptei.

În practica judiciară, din cauza faptului că de multe ori există posibilitatea ca denunțatorul să se considere lipsit de protecție dacă sesizează organele de urmărire penală, trebuie să fie rezolvate o serie de probleme legate de efectuarea actelor premergătoare, care sunt destinate verificării datelor deținute de organele judiciare sau, în anumite cazuri, de a le completa, în vederea desprinderii concluziilor corespunzătoare pentru începerea sau neînceperea urmăririi penale⁵.

Pentru a evita începerea urmăririi penale fără să existe suficiente indicii temeinice din care să se poată trage concluzia că a fost săvârșită o infracțiune și făptuitorul poate fi tras la răspundere penală, în literatura de specialitate s-a propus ca într-o viitoare reglementare să fie acordate posibilități de investigare sporite organelor judiciare în privința efectuării actelor premergătoare fazei urmăririi penale⁶.

¹ **M. Hotca, M. Dobrinoiu**, op. cit., p. 317.

² A se vedea **C. Voicu, Al. Boroș, Fl. Sandu, I. Molnar, M. Gorunescu, S. Corlățeanu**, op. cit., p. 289.

³ **M.A. Hotca, M. Dobrinoiu**, op. cit., p. 317.

⁴ Idem.

⁵ **J. Neagu**, *Drept procesual penal. Tratat*, vol. I, Ed. Global Lex, București, 2006, 525.

⁶ Idem.

Unul dintre aspectele specifice infracțiunilor de spălare a banilor este acela că declarațiile învinutului sau ale inculpatului, precum și ale celorlalte părți sunt de multe ori înșelătoare, deoarece cei care comit asemenea infracțiuni sunt oameni care au experiență infracțională bogată și au intrat deseori în contact cu autoritățile statului, cunoscându-și foarte bine drepturile, astfel că uneori abuzează de exercitarea acestora.

În cazul infracțiunilor de spălare a banilor, principiul operativității trebuie respectat cu mare strictețe în ceea ce privește administrarea probelor, deoarece pentru investigarea cu succes a acestor infracțiuni, bunurile sau valorile ce formează obiectul lor pot fi uneori ascunse sau transmise către alte persoane.

Capitolul III ***Instituții și proceduri de identificare a clienților și de prelucrare a informațiilor referitoare la spălarea banilor***

Secțiunea I. *Oficiul Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor*

Oficiul Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor (denumit în continuare Oficiul sau ONPCSB) a fost înființat, pentru prima dată în România, prin Legea nr. 21/1999 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor¹, având în vedere necesitatea existenței unei autorități, la nivel național, în domeniul combaterii spălării banilor².

În același an, prin H.G. nr. 413/1999, a fost aprobat *Regulamentul de organizare și funcționare* a ONPCSB și a structurilor sale teritoriale, iar după obținerea sediului (luna iunie 1999) au fost făcute și primele angajări³.

Ulterior, prin Legea nr. 656/2002, care a abrogat Legea nr. 21/1999, ONPCSB a fost reorganizat și în prezent beneficiază de un **nou** *Regulament de organizare și funcționare*, aprobat prin H.G. nr. 1599/2008⁴.

În prezent, ONPCSB este **Unitatea de Informații Financiare a României (FIU)** de tip administrativ, cu rol de lider în elaborarea, coordonarea și implementarea sistemului național de combatere a spălării banilor și finanțării terorismului, fiind condus de un președinte, numit din rândul membrilor Plenului Oficiului și care reprezintă instituția în relațiile cu autoritățile legislative, judiciare și administrative, precum și cu persoanele fizice și juridice din țară și străinătate.

Oficiul Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor beneficiază de un aparat propriu, a cărui organigramă a fost modificată prin H.G. nr. 1599/2008 referitoare la aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a ONPCSB, act normativ prin

¹ Publicată în M. Of. nr. 18 din 21 ianuarie 1999. Pentru analiza dispozițiilor Legii nr. 21/1999, a se vedea: **V. Dabu, A.-M. Gușanu**, Considerații de ordin juridic asupra infracțiunilor de spălarea banilor reglementate în Legea nr. 21/1999, Pro-Lege nr. 4/2001; 8; **I. Pitulescu**, Considerații referitoare la infracțiunea de spălarea a banilor, Dreptul nr. 8/2002; **I. Poiană, I. Lascu**, Incriminarea penală a unor fapte de spălarea a banilor, Pro-Lege nr. 2/1999; **I. Poiană, I. Lascu**, Incriminarea penală a unor fapte de spălarea a banilor, Dreptul nr. 5/1999.

² Pentru istoria Oficiului Național de prevenire și Combatere a Spălării Banilor, a se vedea Raportul Oficiului Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor – 10 ani de activitate a Unității de Informații Financiare a României, www.onpcsb.ro.

³ A se vedea www.onpcsb.ro.

⁴ H.G. nr. 1599/2008 a abrogat H.G. nr. 531/2006 privind regulamentul de organizare și funcționare a O.N.P.C.S.B. (M. Of. nr. 841 din 15 decembrie 2008).

care au fost înființate două direcții noi, respectiv Direcția Supraveghere și Control și Direcția Juridică și Metodologie, alături de celelalte structuri deja existente.

Înființarea Direcției de Supraveghere și Control a făcut parte din măsurile urgente ce trebuiau întreprinse în legătură cu punerea în aplicare a *Recomandărilor* înscrise în **Raportul de evaluare Moneyval**, document în care era menționată îngrijorarea cu privire la necesarul de resurse disponibile pentru supraveghere, apreciindu-se că Unitatea de Informații Financiare a României prezintă o lipsă de personal în ceea ce privește supraveghetorii on-site (12 persoane) în comparație cu numărul mare și diversitatea entităților supravegheate (un număr foarte mare de instituții financiare non-bancare, furnizori de servicii de transmitere a banilor și toate celelalte entități care nu au autoritate de supraveghere)¹.

După aderarea României la Uniunea Europeană, la data de 1 ianuarie 2007, a continuat **monitorizarea țării** noastre pentru implementarea angajamentelor asumate în toate domeniile *acquis-ului FIF*, fapt care a condus la necesitatea dispunerii de către autoritățile române a unor măsuri legislative și instituționale pentru funcționarea eficientă a sistemului de combatere a spălării banilor și a finanțării terorismului, în ceea ce privește:

- i. prevenirea folosirii entităților raportoare financiare și non-financiare, în scopul spălării banilor și finanțării actelor de terorism, prin detectarea vulnerabilităților și evoluțiilor sectoriale;
- ii. îmbunătățirea cooperării internaționale între FIU-urile din *Statele Membre UE*, în conformitate cu prevederile Deciziei Consiliului 2000/642/JHA privind acordurile de cooperare între Unitățile de Informații Financiare din *Statele Membre*, în domeniul schimbului de informații;
- iii. întărirea supravegherii în sectoarele vulnerabile de activitate (de exemplu: profesii juridice liberale, organizații non-guvernamentale, agenții imobiliare);
- iv. îmbunătățirea asistenței judiciare².

Secțiunea a II-a. **Alte instituții cu atribuții în activitatea de prevenire, descoperire și sancționare a spălării banilor**

§1. Organe din sistemul judiciar

Prin Legea nr. 508/2004³ a fost înființată **Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism** (denumită în continuare și **D.I.I.C.O.T.**), ca structură cu personalitate juridică, specializată în combaterea infracțiunilor de criminalitate organizată și terorism, în cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție⁴. Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție conduce Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism prin intermediul procurorului-șef al Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism.

Prin Ordinul MJLC nr. 1226/C/2009 a fost aprobat *Regulamentul de organizare și funcționare* a D.I.I.C.O.T.

¹ A se vedea raportul de activitate pe anul 2008 (www.onpcsb.ro).

² Idem.

³ Publicată în M. Of. nr. 1089 din 23 noiembrie 2004.

⁴ A se vedea și **I. Neagu**, *Tratat de procedură penală. Partea generală*, vol. I, Ed. Universul Juridic, București, 2009, p. 158-158.

Direcția de Investigare a Fraudelor este o unitate specializată din cadrul Poliției române, care are ca obiectiv prioritar prevenirea și combaterea criminalității circumscrise domeniului economico-financiar sub conducerea și controlul procurorilor desemnați, în conformitate cu prevederile legale.

Poliția de investigare a fraudelor funcționează atât la nivel central, cât și la nivel teritorial, având următoarea structură organizatorică¹:

- ❖ la Inspectoratul General al Poliției Române funcționează Direcția de Investigare a Fraudelor, organizată pe servicii și compartimente specializate pe sectoare și linii de muncă;
- ❖ la Direcția Generală de Poliție a Municipiului București funcționează Serviciul de Investigare a Fraudelor și servicii corespondente în cadrul polițiilor de sector;
- ❖ la inspectoratele județene de poliție funcționează serviciile de investigare a fraudelor, organizate pe linii și sectoare de muncă, coordonate de conducerea inspectoratelor județene de poliție;
- ❖ în orașele nereședință de județ, în funcție de situația operativă sunt constituite birouri de investigarea fraudelor în subordinea șefului poliției locale sau compartimente de investigarea fraudelor, care sunt incluse în structurile Serviciului de Investigare a Fraudelor județean.

Direcția de Investigare a Fraudelor și formațiunile de profil ale Poliției române investighează și cercetează faptele săvârșite de persoanele ce încalcă legislația în domeniul economico-financiar, efectuând acte premergătoare și de urmărire penală **inclusiv în ceea ce privește faptele de spălare a banilor.**

§2. Banca Națională a României

Potrivit art. 4 alin. (1) din O.U.G. nr. 99/2006², *Banca Națională a României* este autoritatea competentă cu privire la **reglementarea, autorizarea și supravegherea prudențială a instituțiilor de credit.** Instituțiile de credit sunt: a) fie entități ale căror activități constau în atragerea de depozite sau de alte fonduri rambursabile de la public și în acordarea de credite în cont propriu; b) fie entități, altele decât cele prevăzute la lit. a), care emit mijloace de plată în formă de monedă electronică.

Potrivit *Regulamentului Parlamentului European și al Consiliului* (CE) nr. 1781/2006 din 15 noiembrie 2006 **cu privire la informațiile privind plătitorul, care însoțesc transferurile de fonduri, supravegherea respectării dispozițiilor legale în materie** revine Băncii Naționale a României, pentru instituțiile de credit, iar Oficiul are în competență supravegherea respectării legii în cazul altor persoane care efectuează transferuri de bani.

§3. Alte autorități publice care desfășoară activități de prevenire sau combatere a faptelor de spălare a banilor

Comisia Națională a Valorilor Mobiliare (denumită în continuare C.N.V.M.) este autoritatea publică competentă să asigure respectarea legislației care reglementează piața de capital, în special prevederile Legii nr. 297/2004 privind piața de capital³.

¹ Pentru detalii, a se vedea www.politiaromana.ro.

² Publicată în M. Of. nr. 1027 din 27 decembrie 2006.

³ Publicată în M- Of. nr. 571 din 29 iunie 2004.

Conform art. 4 din Legea nr. 32/2000, punerea în executare a prevederilor acestei legi, supravegherea și controlul respectării dispozițiilor sale revin *Comisiei de Supraveghere a Asigurărilor* (denumită în continuare C.S.A.), în scopul apărării drepturilor asiguraților și al promovării stabilității activității de asigurare în România.

Comisia de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private reglementează, coordonează, supraveghează și controlează activitatea sistemului de pensii private. Actul normativ care prevede atribuțiile acestei autorități publice este O.U.G. nr. 50/2005.

În baza Planului de acțiune pentru implementarea Strategiei Naționale Antidrog în perioada 2005 – 2008, aprobat prin H:G. nr. 323/2005, în cadrul obiectivului specific nr. 6 "Prevenirea și combaterea practicilor de spălare a banilor proveniți din infracțiuni la regimul drogurilor și precursorilor prin măsuri comune ale structurilor de luptă antidrog cu Banca Națională și Oficiul Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor", Oficiului i-a revenit măsura (6.3) intitulată „Implementarea unor proiecte operaționale comune cu Statele Membre ale Uniunii Europene”, în baza căreia Oficiul a raportat semestrial aspecte privind cooperarea internațională în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării actelor de terorism, precum și situația sesizărilor cuprinzând indicii temeinice de spălare a banilor proveniți din infracțiuni aflate în regimul juridic al drogurilor și precursorilor¹.

În cursul anului 2008, urmare aprobării Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 53/2008 privind modificarea și completarea Legii nr. 656/2002 ONPCSB a demarat procedura necesară în vederea încheierii unui Protocol de Colaborare între Oficiul Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor și Agenția Națională de Integritate.

Secțiunea a III-a. **Proceduri de identificare și prelucrare a informațiilor referitoare la spălarea banilor**

Potrivit art. 3 alin. (1), **de îndată** ce salariatul unei persoane juridice sau una dintre persoanele fizice prevăzute la art. 8 are suspiciuni că o operațiune ce urmează să fie efectuată are ca scop spălarea banilor sau finanțarea actelor de terorism, va informa persoana desemnată conform art. 14 alin. (1), care va sesiza imediat Oficiul Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor. Persoana desemnată va analiza informațiile primite și va sesiza Oficiul cu privire la suspiciunile motivate rezonabil. Acesta va confirma primirea sesizării.

Dacă Oficiul consideră necesar, poate dispune, motivat, suspendarea efectuării operațiunii pe o perioadă de 48 de ore. În cazul în care cele 48 de ore se împlinesc într-o zi nelucrătoare, termenul se prorogă până la prima zi lucrătoare.

Oficiul trebuie să comunice persoanelor prevăzute la art. 8 din Legea nr. 656/2002, în termen de 24 de ore, decizia de suspendare a efectuării operațiunii ori, după caz, măsura prelungirii acesteia, dispusă de Parchetul de pe lângă Curtea Supremă de Justiție. Dacă Oficiul nu a făcut comunicarea în termen de 24 de ore, persoanele la care se referă art. 8 vor putea efectua operațiunea.

Conform art. 3 alin. (6) din Legea nr. 656/2002, persoanele prevăzute la art. 8 ori persoanele desemnate potrivit dispozițiilor art. 14 alin. (1) vor raporta Oficiului, în cel mult 10 zile lucrătoare, efectuarea operațiunilor cu sume în numerar, în lei sau în valută, a căror limită minimă reprezintă **echivalentul în lei a 15.000 euro**, indiferent dacă

¹ www.onpcsb.ro.

tranzacția se realizează prin **una sau mai multe operațiuni ce par a avea o legătură între ele.**

Bibliografie

I. Tratate, cursuri, monografii:

- 1. Alibrandi L.,** Il Codice penale, Commentato con la giurisprudenza, Casa Editrice La Tribuna, Piacenza, 2006;
- 2. Antoniu G., Mitache C., Filipaș A., Stănoiu R.M., Ionescu I., Molnar I., Iliescu N., Pașca V., Basarab M.,** Noul Cod penal, Ed. C.H. Beck, București, 2006;
- 3. Antoniu G.,** Raportul de cauzalitate în dreptul penal, Ed. Științifică, București, 1968;
- 4. Balboșanu C-tin,** Spălarea banilor – componentă a manifestărilor de crimă organizată, teză de doctorat, rezumat, București, 2008;
- 5. Bercheșan V.,** Cercetarea penală. Criminalistica – teorie și practică, Ed. Icar, București, 2000;
- 6. Bercheșan V.,** Metodologia investigării infracțiunilor, vol. I, Ed. Paralela 45, Pitești, 2000;
- 7. Boroș G., Stănculescu L., Almășan A., Pădurariu I.,** Drept civil. Curs selectiv pentru licență, ed. a 4-a, Ed. Hamangiu, București, 2009;
- 8. Cășuneanu C.,** Răspunderea penală a persoanei juridice, Ed. Hamangiu, București, 2007;
- 9. Cioclei V.,** Mobilul în conduita criminală, Ed. All Beck, București, 1999;
- 10. Ciopraga A.,** Evaluarea probei testimoniale în procesul penal, Ed. Junimea, Iași, 1979;
- 11. Ciuncan D.,** Prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție (Legea nr. 78/2000), Ed. Universul Juridic, București, 2009;
- 12. Cristuș N.,** Evaziunea fiscală și spălarea banilor, Ed. Hamangiu, București, 2007;
- 13. David M.,** Economia subterană și spălarea banilor – studiu criminologic, Teză de doctorat, Chișinău, 2007;
- 14. Diaconescu H.,** Drept penal. Partea specială, vol. I, Ed. All Beck, București, 2005;
- 15. Dima T., Păun A.,** Droguri ilicite (Legea nr. 143/2000 jurisprudență și comentarii), Ed. Universul Juridic, București, 2010;
- 16. Dobrinoiu M.,** Infracțiuni din domeniul informatic, Ed. C.H. Beck, București, 2008;
- 17. Dobrinoiu V., Brânză W.,** Drept penal. Partea generală, Ed. Lumina Lex, București, 2003;
- 18. Dobrinoiu V.,** Corupția în dreptul penal român, Ed. Atlas Lex, București, 2005;
- 19. Dobrinoiu V.,** Drept penal. Partea specială, vol. I, Ed. Lumina Lex, București, 2004;

20. **Dobrinou V.**, Drept penal. Partea specială, vol. II, Ed. Lumina Lex, București, 2004;
21. **Dobrinou V., Hotca M., Neagu N., Murea M., Cășuneanu C.**, Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, Ed. Wolters Kluwer, București, 2009;
22. **Dongoroz V., Kahane S., Oancea I., Fodor I., Ilescu N., Bulai C., Stănoiu R.**, Explicații teoretice ale Codului penal român, Partea specială, vol. III, București, 1972;
23. **Gârbuleț I.**, Infrațiuni de corupție, Ed. Universul Juridic, București, 2010
24. **Haritin M.**, La répression du blanchiment d'argent, Revue de Droit Bancaire et Financier, 2002, nr. 6 (novembre/décembre), p. 362-365;
25. **Hetzer W.**, Geldwasche und terrorismus, ZRP, 2002, Heft 9;
26. **Hotca M.**, Bancruta frauduloasă, Ed. C.H. Beck, București, 2008;
27. **Hotca M., Dobrinou M.**, Infrațiuni prevăzute în legi speciale, Ed. C.H. Beck, București, 2008;
28. **Hotca M.A., Dobrinou M.**, Infrațiuni prevăzute în legi speciale, ed. a 2-a, Ed. C.H. Beck, București, 2008;
29. **Jeandidier W.**, Droit pénal des affaires, Precis Dalloz, 2003;
30. **Mateuț G., Petrescu V.E., Ștefăroi N., Onu E., Dublea A., Luca S., Iovu D., Tărniceriu R.D., Gafta G.-L., Luca C., Prună R.A.**, Traficul de ființe umane, Asociația Alternative Sociale, Iași, 2005;
31. **Melinescu I., Talianu I.**, Investigații financiare în domeniul spălării banilor, București, Ed. Imprimeria Națională, 2004;
32. **Minea M.Ș., Costăș C.F., Ionescu D.M.**, Legea evaziunii fiscale. Comentarii și explicații, Ed. C.H. Beck, București, 2006;
33. **Mitrache C., Mitrache C.**, Drept penal. Partea generală, Ed. Universul Juridic, București, 2007;
34. **Muñoz Conde Fr.**, Derecho penal, Parte especial, Ed. Tirant Lo Blanch, 2004;
35. **Mutu M.**, Spălarea banilor – aspecte juridico-penale, teză de doctorat, Chișinău, 2005;
36. **Neagu I.**, Drept procesual penal. Tratat, vol. I, Ed. Global Lex, București, 2006, 525.
37. **Neagu I.**, Drept procesual penal. Tratat, vol. II, Ed. Global Lex, București, 2007;
38. **Neagu I.**, Tratat de procedură penală. Partea generală, vol. I, Ed. Universul Juridic, București, 2009;
39. **Nistoreanu Gh., Păun C.**, Criminologie, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1994;
40. **Pătroi D.**, Evaziunea fiscală, între latura permisivă, aspectul contravențional și caracterul penal, ed. a 2-a, Ed. Economică, București, 2007;
41. **Predescu O.**, Dreptul penal al afacerilor, Ed. Continent XXI, București, 2000;
42. **Raroga A.I.**, Drept penal al Rusiei, partea specială, IMP, Moscova, 1997;
43. **Rătescu C. s.a.**, Codul penal adnotat, Vol. II. Partea specială, 1937;
44. **Sandu Fl.**, Contrabanda și albirea banilor, Ed. Trei, 1999;
45. **Shazeeda A. Ali**, Money Laundering Control in the Caribbean, Wolters Kluwer Law & Business, 2003;
46. **Stancu E.**, Tratat de criminalistică, Ed. Universul Juridic, București, 2008;

- 47. Stoica O.A.,** Drept penal. Partea specială, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1976;
- 48. Streteanu Fl., Chiriță R.,** Răspunderea penală a persoanei juridice, Ed. C. H. Beck, București, 2007;
- 49. Streteanu Fl.,** Tratat de drept penal. Partea generală, vol. I, Ed. C.H. Beck, București, 2008;
- 50. Tanoviceanu I., Dongoroz V.,** Tratat de drept și procedură penală, ed. a II-a, București, 1925;
- 51. Toader T.,** Drept penal român. Partea specială, Ed. Hamangiu, ed. a 3-a, București, 2008;
- 52. Toader T., Loghin O.,** Drept penal. Partea specială, Ed, Șansa SRL, București, 2001;
- 53. Veron M.,** Droit pénal des affaires, 4ème éd., A.Colin, 2001;
- 54. Voicu C.,** Bani murdari și crima organizată, Ed. Artprint, București, 1995;
- 55. Voicu C., Boroș Al., Sandu Fl., Molnar I., Gorunescu M., Corlățeanu S.,** Dreptul penal al afacerilor, Ed. C.H. Beck, București, 2008;
- 56. Volonciu N.,** Tratat de procedură penală. Parte generală, vol. I, Ed. Paideia, București, 1998.

II. Articole și studii

- 1. Adochiței C., Adochiței I.,** Spălarea banilor, RDP nr. 1/2003;
- 2. Antoniu G.,** Urmarea imediată. Contribuții la clarificarea conceptului, RDP nr. 1/1999;
- 3. Bogdan C.,** Infracțiunea de spălare a banilor în legea franceză și germană, RDP nr. 4/2006;
- 4. Bogdan C.,** Revista de Drept Penal nr. 4/2006;
- 5. Burlacu I.,** Câteva considerații asupra legii pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor, Pro-Lege nr. 3/1999;
- 6. Chantal C.,** L'auteur de l'infraction principale et le blanchiment, Recueil Dalloz, 2004;
- 7. Ciobanu P.,** Prevenirea și combaterea infracțiunii de spălarea banilor, Partea I, Revista Română de Drept al Afacerilor nr. 5/2003;
- 8. Ciobanu P.,** Prevenirea și combaterea infracțiunii de spălarea banilor, Partea a II-a, Revista Română de Drept al Afacerilor nr. 6/2003;
- 9. Ciuncan D., Niculiță A.,** Subiectul activ al infracțiunii de spălare a banilor, RDP nr. 2/2006;
- 10. Costăș C.F.,** Directiva /308/CE. Prevenirea folosirii sistemului financiar în scopul spălării banilor (Curtea de Justiție Europeană, Marea Cameră, hotărârea din 26 iunie 2007, cauza Ordre des barreaux, în Caiete de Drept Penal nr. 4/2007;
- 11. Dabu V.,** Despre „spălarea” produsului infracțiunii, Dreptul nr. 12/2002;
- 12. Dabu V., Gușanu A.-M.,** Considerații de ordin juridic asupra infracțiunilor de spălarea banilor reglementate în Legea nr. 21/1999, Pro-Lege nr. 4/2001;
- 13. Dabu V.,** Noi reglementări privind spălarea produsului infracțiunii (Legea nr. 656/2002), Pro-Lege nr. 1/2003;

14. **Dabu V.**, Noua lege pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor și convenția măsurilor aplicate împotriva criminalității transnaționale, Dreptul nr. 6/2003;
15. **Guiu K.**, Spălarea banilor, Dreptul nr. 3/2006;
16. **Hotca M.A., Nițu S.**, Controversy regarding the active subject of the infraction of money laundry, Lex et Scientia International Journal;
17. **Lascu I.**, Spălarea banilor. Actualitate. Realitate socială și incriminare, Dreptul nr. 6/2003;
18. **Jurma A.**, Spălarea banilor și procedura semnalării operațiunilor financiare suspecte în legislația italiană, Pro-Lege nr. 3/2002;
19. **Kövesi L.C.**, Punerea sub supraveghere a conturilor bancare și a conturilor asimilate conturilor bancare, Dreptul nr. 8/2003;
20. **Lascu I.**, Incriminarea penală a unor fapte de spălare a banilor, Pro-Lege nr. 4/2001;
21. **Lascu I.**, Spălarea banilor. Actualitate. Realitate socială și incriminare, Dreptul nr. 6/2003;
22. **Munteanu P.**, Câteva elemente de distincție între spălarea de bani, tănuire și favorizare, în Caiete de Drept Penal nr. 1/2008;
23. **Pitulescu I.**, Considerații referitoare la infracțiunea de spălare a banilor, Dreptul nr. 8/2002;
24. **Poiană I., Lascu I.**, Incriminarea penală a unor fapte de spălare a banilor, Pro-Lege nr. 2/1999;
25. **Poiană I., Lascu I.**, Incriminarea penală a unor fapte de spălare a banilor, Dreptul nr. 5/1999;
26. **Schmidt-Hăineală O.A.**, Recentele modificări legislative în domeniul prevenirii și sancționării spălării banilor și prevenirii și combaterii actelor de terorism, în contextul strategiei de securitate europene și internaționale, Dreptul nr. 1/2009;

III. Site-uri:

1. http://en.wikipedia.org/wiki/Money_laundering;
2. www.lexbahamas.com;
3. <http://www.iuscomp.org/gla/statutes/StGB>;
4. <http://www.finlex.fi>;
5. <http://query.nytimes.com>;
6. http://economie.hotnews.ro/stiri-finante_banci;
7. <http://launderingmoney.blogspot.com> ;
8. <http://launderingmoney.com>;
9. <http://www.bizlawyer.ro>;
10. http://it.wikipedia.org/wiki/Codice_penale_italiano;
11. www.cnaa.acad.md;
12. www.fatf-qafi.org;
13. www.jurindex.org.
14. www.scj.ro;
15. www.just.ro;
16. www.sfin.ro;

IV. Legislație:

1. Legea nr. 656/2002;
2. Legea nr. 230/2005,
3. O.U.G. nr. 135/2005,
4. Legea nr. 36/2006,
5. Legea nr. 405/2006
6. Legea nr. 306/2007;
7. O.U.G. nr. 53/2008;
8. Legea nr. 21/1999;
9. Codul penal;
10. Codul de procedură penală;
11. Codul penal italian;
12. Codul civil;
13. Codul de procedură fiscală;
14. Codul penal spaniol;
15. Codul penal german;
16. Codul penal francez,
17. Codul penal finlandez.

CONCLUZII

Spălarea banilor este un **fenomen social dăunător** pentru valorile sociale din orice țară, cu efecte nocive evidente, deoarece afectează principiile economiei de piață și, finalmente, ale statului de drept.

Fenomenul spălării banilor afectează **fundamentele statului de drept**, întrucât determină ineficacitatea justiției, subminează economia și pune în pericol stabilitatea instituțiilor publice democratice.

Dacă alăturăm fenomenului spălării banilor și criminalitatea organizată, putem spune, fără riscul de a greși, că societatea trebuie apărată prin cele mai eficiente mijloace de natură penală împotriva infracționalității din domeniul afacerilor.

În afara măsurilor de natură legislativă, împotriva faptelor de spălare a banilor trebuie luate și măsuri de altă natură, cum ar fi: reșezarea justă a impozitelor și taxelor, acordarea unor facilități și stimulente pentru persoanele disciplinate din punct de vedere fiscal.

Contracurarea fenomenului spălării banilor trebuie să se realizeze printr-un ansamblu de **măsuri complexe**, de natură juridică, administrativă, politică, socială etc.

La rândul său, **educația joacă un rol esențial** în prevenirea actelor de corupție și combaterea faptelor de spălare a banilor, deoarece mulți dintre cei care comit infracțiuni din acest domeniu au educație deficitară.

Printre cauzele ineficienței sistemului judiciar român se numără și lipsa de stabilitate legislativă, necorelarea corespunzătoare a diferitelor acte normative din materia prevenirii și sancționării faptelor de spălare a banilor. Este suficient dacă amintim aici, faptul că după numai aproximativ 3 ani de la aplicare prima lege din materia prevenirii și combaterii spălării banilor a fost abrogată integral, iar legea nouă – Legea nr. 656/2002 – a fost, la rândul ei, modificată de mai multe ori.

Ceea ce este mai trist, dincolo de amatorismul în ceea ce privește corelarea legislativă, este faptul că unele modificări legislative despre care se spunea, de către factorii de decizie, că sunt foarte bune și că reprezintă un progres, în realitate constituie pași înapoi și nicidecum înainte. Menționăm aici faptul că lipsa unor precizări legale, care să permită practicienilor să delimiteze câmpul de aplicare a noii reglementări, a determinat nu numai o practică neunitară, ci și ezitării din partea organelor judiciare în a mai aplica noua legislație.

Sigur că, încercând să dăm dovadă de obiectivitate, vom spune că în acest domeniu există și unele realizări. Existența unei reglementări este mai bună decât lipsa acesteia.

Există instituții recent constituite, care funcționează în mod satisfăcător. Avem în vedere, în principal, Oficiul Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor și Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism, instituții care și-au găsit un binemeritat loc în rândul autorităților care au competențe fie în prevenirea fenomenului spălării banilor, fie în ceea ce privește combaterea acestui fenomen.

Deci, se poate spune că au fost puse bazele unui sistem care conține elementele fundamentale ce permit funcționarea sa.

Propunerile legislative de modificare a legislației procesuale, avem în vedere în special noul Cod de procedură penală, dar și cele ale legislației substanțiale (Codului penal, de pildă), vor contribui la asanarea legislației din domeniul investigat. Eforturile pozitive și măsurile prin care acestea se concretizează pot fi încununate de succes numai dacă se bucură de sprijin din partea tuturor actorilor publici, de la toate nivelurile.

Fiind o problemă delicată și importantă pentru societate, doctrina penală are preocupări constante privind identificarea cauzelor de natură juridică ale corupției și fenomenelor conexe acesteia, în doctrină fiind menționate: ineficiența legilor; lipsa de fermitate în aplicarea legilor, devansarea juridicului de realitatea infracțională și slaba motivare financiară a membrilor organelor juridice.

În continuare vom prezenta, pe scurt, anumite propuneri de modificare a legislației în materia prevenirii și combaterii faptelor de spălare a banilor:

1. O primă propunere pe care o facem se referă la redefinirea conținutului infracțiunii de spălare a banilor, astfel încât aceasta să fie mult mai ușor de identificat și sancționat. În concret, propunem stabilirea unui prag valoric minim (100.000 de lei), începând cu care faptele să poată fi incluse în fenomenul spălării banilor. De asemenea, credem că trebuie stabilite criterii menite să permită identificarea infracțiunilor premisă, cum ar fi criteriul denumirii infracțiunii sau cel al stabilirii unui minim de pedeapsă (de exemplu, cel puțin 7 ani închisoare etc.);
2. O altă propunere privește pedepsele prevăzute de lege în cazul infracțiunilor de spălare a banilor, deoarece examinând practica judecătorească, constatăm că foarte rar se aplică pedepse cu executare pentru săvârșirea infracțiunii de spălare a banilor. Credem că ar trebui să se precizeze în Legea nr. 656/2002 că în cazul infracțiunilor de spălare a banilor nu se poate dispune suspendarea executării pedepsei;
3. *De lege ferenda* se impune să se menționeze un termen maxim (două luni, de exemplu) în care să se poată formula denunțul, pentru existența cauzei speciale de reducere a pedepsei (prevăzută în art. 24¹ din Legea nr. 656/2002), deoarece, uneori, în practică apar abuzuri ale organelor judiciare;
4. *De lege ferenda* se impune intervenția legiuitorului cu privire la precizarea în textul incriminator a împrejurării dacă în sfera subiecților activi ai infracțiunii de spălare a banilor pot intra sau nu persoanele care au participat la săvârșirea infracțiunii din care provin bunurile a căror spălare se urmărește. Opțiunea noastră este în sensul că persoana care a comis infracțiunea din care provin banii murdari să nu fie inclusă în categoria persoanelor care pot comite infracțiunea de spălare a banilor, deoarece nu se justifică. Nu se justifică, deoarece cel care a comis infracțiunea premisă este oricum sancționat pentru săvârșirea acestei infracțiuni;
5. Considerăm că se impune și în dreptul românesc prevederea ca sancțiune principală, cumulativă cu pedeapsa închisorii, a pedepsei amenzii, așa cum este reglementată în Codul italian și cum este prevăzută pentru anumite infracțiuni în noul Cod penal;

6. În ceea ce ne privește, apreciem că legiuitorul român ar putea să se inspire din dreptul penal german, pentru a reglementa mai multe variante infracționale sancționate diferențiat. Astfel, considerăm că unul dintre criteriile ce pot fi avute în vedere pentru a face o diferențiere de regim sancționator este acela al stabilirii unui prag valoric. De pildă, de 500.000 de lei;
7. *De lege ferenda*, considerăm că actele de preparatorii ar trebui să fie incriminate și în cazul infracțiunii de spălare a banilor, deoarece ele sunt, de regulă, deosebit de periculoase, practic, de multe ori, în funcție de modul cum este pregătită săvârșirea infracțiunii de spălare a banilor, depinzând și „succesul” acesteia. Ca tehnică de sancționare, propunem asimilarea actelor preparatorii cu tentativa, în norma de incriminare precizându-se că „*Sunt asimilate cu tentativa și procurarea sau adaptarea mijloacelor ori a instrumentelor, precum și luarea de măsuri în vederea săvârșirii faptelor de spălare a banilor*”;
8. Potrivit dispozițiilor legale în materie, dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute de acestea, instanța poate aplica și pedeapsa complementară a interzicerii unor drepturi, dar credem că aceasta se impune în toate cazurile, deoarece persoanele care comit fapte de spălare a banilor exercită anumite profesii sau funcții, pe care le-ar putea ocupa în continuare, după stingerea executării pedepsei principale. Așadar, propunem *de lege ferenda* ca în textul incriminator să se menționeze anume că, pe lângă pedeapsa închisorii, se aplică și pedeapsa complementară a interzicerii unor drepturi.

CUPRINS

Abrevieri	3
Introducere	5
Capitolul I	
Spălarea banilor în dreptul intern, dreptul comparat și pe plan internațional	10
Secțiunea I. <i>Scurte incursiuni istorice și legislative referitoare la spălarea banilor</i>	10
§1. Evoluția fenomenului spălării banilor	10
§2. Spălarea banilor în dreptul românesc	18
2.1. Precizări introductive	18
2.2. Incriminarea faptelor de spălare a banilor anterior anului 1999	20
2.3. Incriminarea spălării banilor prin Legea nr. 21/1999	21
2.4. Incriminarea spălării banilor prin Legea nr. 656/2002 și Codul penal din 2004	24
2.5. Modificările și completările aduse Legii nr. 656/2002 prin O.U.G. nr. 53/2008	26
2.6. Perspective legislative	30
Secțiunea a II-a. <i>Analiza principalelor acte normative internaționale care conțin dispoziții referitoare prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de spălare a banilor</i>	33
§1. Prevenirea și combaterea spălării banilor la nivel european	33
1.1. Enumerarea principalelor acte normative privitoare la prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de spălare a banilor	33
1.2. Convenția europeană din 8 noiembrie 1990 privind spălarea, descoperirea, sechestrarea și confiscarea produselor infracțiunii, încheiată la Strasbourg în 1990	34
1.3. Directiva nr. 91/308/EEC	37
1.4. Directiva nr. 2001/97/CE	39
1.5. Directiva 2005/60/CE	43
1.6. Directiva 2006/70/EC	44

§2. Prevenirea și combaterea spălării banilor pe plan internațional, în afara dreptului comunitar	45
2.1. Enumerarea principalelor acte normative privitoare la prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de spălare a banilor	45
2.2. Convenția O.N.U. (1988) împotriva traficului ilicit de substanțe narcotice și halucinogene	46
2.3. Convenția O.N.U. (2000) împotriva crimei organizate transnaționale	47
2.4. Convenția O.N.U. (2003) împotriva corupției	49
2.5. Convenția Consiliului Europei (2005) privind spălarea, descoperirea, sechestrarea și confiscarea produselor infracțiunii și finanțarea terorismului	50
Secțiunea a III-a. <i>Prezentarea legislației unor state în materia sancționării faptelor de spălare a banilor</i>	55
§1. Precizări prealabile	55
§2. Incriminarea spălării banilor în Codul penal italian	55
§3. Incriminarea spălării banilor în Codul penal german	56
§4. Incriminarea spălării banilor în Codul penal francez	57
§5. Incriminarea spălării banilor în Codul penal spaniol	58
§6. Incriminarea spălării banilor în Codul penal finlandez	59
§7. Incriminarea spălării banilor în Codul penal rus	61
§8. Incriminarea spălării banilor în Codul penal al republicii Moldova ...	62
§9. Spălarea banilor în Caraibe	63
Capitolul II	
Analiza conținutului infracțiunii de spălare a banilor	67
Secțiunea I	
Conceptii privind fenomenul spălării banilor	67
§1. Scopul și fazele spălării banilor	67
1.1. Scopul spălării banilor murdari	67
1.2. Spălarea banilor în trei faze	69
1.3. Spălarea banilor în două sau patru faze	73

§2. Infracțiunea de spălare a banilor în concepția noului Cod penal și aplicarea legii penale în timp	73
2.1. Spălarea banilor de lege ferenda	73
2.2. Spălarea banilor de lege lata	74
Secțiunea II	
Analiza condițiilor preexistente ale infracțiunii de spălare a banilor	75
§1. Obiectul infracțiunii	75
1.1. Obiectul juridic	75
1.2. Obiectul material	77
§2. Subiecții infracțiunii	80
2.1. Subiectul activ	80
2.2. Subiectul pasiv	97
§3. Situația premisă	98
Secțiunea III	
Latura obiectivă a infracțiunii de spălare a banilor	107
§1. Elementul material	107
1.1. Noțiune	107
1.2. Examinarea elementului material	108
§2. Urmarea imediată	116
§3. Legătura de cauzalitate	117
Secțiunea IV	
Latura subiectivă a infracțiunii de spălare a banilor	119
§1. Precizări prealabile	119
§2. Forma vinovăției infracțiunii de spălare a banilor	120
§3. Mobilul și scopul infracțiunii	133
Secțiunea V	
Forme. Sancțiuni și aspecte procesuale	135
§1. Formele infracțiunii de spălare a banilor	135
§2. Variante derivate	137

2.1 Grupul infracțional organizat constituit în vederea săvârșirii infracțiunii de spălare a banilor	137
2.2. Infracțiunea conexă spălării banilor, prevăzută în art. 24 din Legea nr. 656/2002	139
§3. Sancțiuni și aspecte procesuale	142
3.1. Sancțiuni	142
3.1. Aspecte procesuale	146
§4. Cauza specială de reducere a pedepsei	150

Capitolul III

Instituții și proceduri de identificare a clienților și de prelucrare a informațiilor referitoare la spălarea banilor	154
<i>Secțiunea I. Oficiul Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor</i>	
§1. Organizarea și funcționarea Oficiului Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor	154
1.1. Considerații introductive	154
1.2. Reguli de organizare și funcționare a Oficiului Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor	154
§2. Atribuțiile Oficiului Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor.....	158
2.1. Considerații introductive	158
2.2. Prezentarea atribuțiilor Oficiului Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor	158
§3. Președintele Oficiului Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor și atribuțiile ce revin acestuia	170
§4. Plenul Oficiului Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor	172
§5. Alte structuri ale Oficiului Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor	174
5.1. Enumerarea structurilor	174
5.2. Consilierii președintelui ONPCSB	175
5.3. Direcția generală operativă	175

5.3.1. Direcția analiză și prelucrare a informațiilor	175
5.3.2. Direcția tehnologia informației și statistică	177
5.4. Direcția cooperare interinstituțională și relații internaționale	178
5.5. Direcția economico-financiară și administrativă	179
5.6. Direcția supraveghere și control	180
5.7. Direcția juridică și metodologie	182
5.8. Compartimentul resurse umane	183
5.9. Compartimentul de audit public intern	184
§6. Condiții de recrutare, angajare, promovare și răspundere disciplinară a personalului	185
<i>Secțiunea II. Alte instituții cu atribuții în activitatea de prevenire, descoperire și sancționare a spălării banilor</i>	
§1. Organe din sistemul judiciar	188
1.1. Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism	188
1.2. Direcția de investigare a fraudelor	196
§2. Banca Națională a României	197
§3. Alte autorități publice care desfășoară activități de prevenire sau combatere a faptelor de spălare a banilor	199
3.1. Comisia Națională a Valorilor Mobiliare	199
3.2. Comisia de Supraveghere a Asigurărilor	201
3.3. Comisia de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private	202
3.4. Agenția Națională Antidrog	203
3.5. Agenția Națională de Integritate	203
3.6. Cooperarea Oficiului Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor cu asociațiile profesionale ale entităților raportoare prevăzute la art. 8 din Legea nr. 656/2002, cu modificările și completările ulterioare	204
<i>Secțiunea III. Proceduri de identificare și prelucrare a informațiilor referitoare la spălarea banilor</i>	
§1. Persoanele care intră sub incidența Legii nr. 656/2002	205
§2. Proceduri de identificare a clienților și de prelucrare a informațiilor referitoare la spălarea banilor	208

2.1. Analizarea informațiilor și sesizarea O.N.P.C.S.B.....	208
2.2. Prelucrarea și valorificarea informațiilor referitoare la faptele de spălare a banilor	211
2.3. Măsuri standard de cunoaștere a clienței	212
2.4. Măsuri simplificate de cunoaștere a clienței	214
2.5. Măsuri suplimentare de cunoaștere a clienței	215
2.6. Alte măsuri prevăzute de lege	215
2.7. Verificarea și controlul respectării legii	216
2.8. Obligația de confidențialitate	217
Concluzii	220